

Вади ринку і вади держави не можуть бути усунуті поодиночі через власну причинну тотожність. При цьому вади держави, на відміну від вад ринку, перебувають у відносно сталому стані. Тобто за урахування встановлених особливостей в українській економіці першість у посткризових реформах має належати інституційній реформі (зміні «правил гри» на ринках за посередництва держави), а отже, нормативному перегляду механізмів державного регулювання економічної взаємодії між усіма учасниками національного ринку.

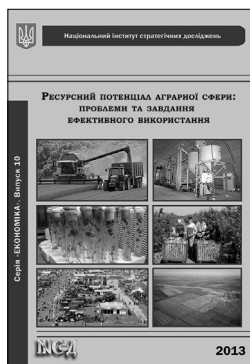
Трансформація окремих механізмів регулювання внутрішнього ринку має спрямовуватися на захист і забезпечення комерційних угод між економічними агентами (контракти, договори, комерційні правочини й інші домовленості) на окремих ринках з метою усунення проявів системної інформаційної асиметрії та поліпшення підприємницького клімату у процесі реформ загалом. До таких механізмів належать технічне регулювання та ліцензування (структурованість ринків), державні закупівлі (раціональна поведінка й суспільні ініціативи уряду), захист інтелектуальної промислової та майнової власності (належність власності). Автори проаналізували кожний із цих механізмів у сучасних умовах їх застосування в Україні.

Ними, зокрема, було встановлено, що світова фінансово-економічна криза та її наслідки, розгортаючись у 2008–2011 рр., підтвердили нехтування управлінцями інформаційної асиметрії на фінансових і фондових ринках, яка набула миттєвого поширення у виробничій сфері світового господарства. Швидкість її поширення залежала від рівня конкурентності того чи іншого товарного ринку. Досвід подолання наслідків кризи у різних країнах світу підтверджує обґрунтованість активізації державного регулювання економічних процесів у посткризових умовах, проте вибір конкретних механізмів такого регулювання вимагає встановлення потенціалу взаємодії між економічними агентами на основі їх інформаційно-поведінкових реакцій та психологічної готовності до глибинних змін у підприємницькому середовищі. Особливої ваги набувають визначення співвідношення посткризових вад держави і ринку у формуванні структури товарних ринків, встановлення повноцінної картини бізнес-клімату. Виникає дилема управлінських рішень щодо першості взаємовпливів між владою і бізнесом, між державою і ринком, між вадами ринку і держави.

У цій ситуації поліпшення умов ведення бізнесу має відбуватися через реалізацію структурних економічних реформ шляхом удосконалення механізмів регулювання підприємницького середовища. Зокрема, це дало змогу поглянути на механізми державних закупівель, ліцензування, технічного регулювання, захисту інтелектуальної промислової та майнової власності як на цілісні механізми формування сприятливого підприємницького середовища. Після розгляду кожного механізму автори сформулювали низку узагальнених рекомендацій щодо подальшої трансформації ринкового середовища в Україні.

Ресурсний потенціал аграрної сфери: проблеми та завдання ефективного використання : аналіт. доп. / О. В. Собкевич, В. М. Русан, А. Д. Юрченко, О. В. Ковальова [та ін.]. – К. : НІСД, 2013. – 76 с.

У доповіді проаналізовано сучасний стан і проблеми ресурсного забезпечення аграрної галузі України, зокрема питання використання земель сільськогосподарського призначення, формування та застосування трудового потенціалу сільських територій, техніко-технологічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Досліджуються тенденції та особливості розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні та світі як перспективного напрямку

забезпечення попиту на високоякісну продукцію, розвитку ресурсозберігаючого землеробства. Визначено пріоритетні напрями та шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрного сектору.

Автори зазначають, що ефективний розвиток аграрної галузі в Україні потребує змін у використанні її ресурсної бази, впровадження ресурсозберігаючих інноваційних високопродуктивних технологій сільськогосподарського виробництва для забезпечення виробництва високоякісної та конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках сільськогосподарської продукції та продовольства.

У доповіді наголошується, що Україна не повною мірою використовує конкурентну перевагу природного потенціалу землі при вирощуванні сільськогосподарської продукції, постійно недоотримує ефект від сільськогосподарського землекористування, а також поступово втрачає якість ґрунтового покриву через нераціональне використання земель. Державна політика щодо використання земель у сільськогосподарському виробництві в подальшому має спрямовуватися на підвищення ефективності сільськогосподарського землекористування, раціональне використання земель сільськогосподарського призначення, впровадження у практику нових технологій обробітку ґрунту та інших агротехнічних заходів, спрямованих на збереження та підвищення родючості ґрунтів, боротьбу з ерозійними процесами, оптимізацію сільськогосподарського землекористування шляхом виведення з інтенсивного обробітку малопродуктивних і деградованих земель.

Залишається гострою проблема неефективного використання трудового потенціалу українського села. Низький рівень доходів сільських мешканців, відсутність робочих місць та обмеженість сфери прикладання праці спричиняють міграційні процеси та відтік робочої сили із сільської місцевості. У доповіді доводиться необхідність всебічного сприяння розширенню сільської сфери зайнятості, полегшенню доступу селян до засобів існування, зростанню їхніх доходів, формуванню фінансових ресурсів, необхідних для відновлення соціальної сфери села. Важливо також сприяти переорієнтації сільської економіки на несільськогосподарську зайнятість і надання побутових послуг населенню, відродженню народних промислів, кустарних виробництв, поширенню сільського зеленого туризму.

Автори зазначають, що сучасний стан техніко-технологічного забезпечення сільськогосподарського виробництва в Україні не дає змоги повною мірою розкрити ресурсний потенціал галузі. Оновлення технічного парку, технологічна модернізація аграрного сектору на основі впровадження інноваційних розробок дадуть змогу наростити виробництво високоякісної сільськогосподарської продукції, підвищити її конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Акцентується увага на перспективності налагодження органічного виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні, оскільки жорстке регламентування процесу виробництва, застосування певних правил і стандартів, зокрема щодо належного утримання тварин, використання речовин і процесів природного походження, крім економічних ефектів, дає змогу поліпшити збереження та відновлення природних ресурсів, біологічного різноманіття, активізувати виробництво продукції дрібними товаровиробниками.

У доповіді зроблено висновок, що системна державна аграрна політика в Україні має спрямовуватися на підвищення ефективності використання задіяного в сільськогосподарському виробництві ресурсного потенціалу. Це перетворить аграрний сектор країни на «точку зростання» та фундамент подальших модернізаційних перетворень економіки країни.